

Ett öppet brev till Regeringen, den 12 juli 2024

För femte året i rad uppvakts den 12 juli UD:s enhet för nedrustning och icke-spridning. Från början var syftet att vädja till regeringen om att skriva under FN:s konvention om förbud mot kärnvapen. I dag kan en sådan vädjan verka helt meningslös. Sverige har ju övergett sin stolta kärnvapenedrustnings- och icke-spridningstradition. Men vi envisas.

Varför har vi valt den 12 juli? Denna dag år 2019 höll utrikesminister Margot Wallström en presskonferens. En rutinhändelse kan det tyckas, men när Sveriges nutida historia skrivs kan denna dag komma att tillmätas stor symbolisk betydelse. Detta eftersom den markerar ett offentligt startskott på en process som på fyra år har omvandlat Sverige från respekterad förkämpe för kärnvapenedrustning till en öppen anhängare av kärnvapen.

Processen hade dock ett förspel som inleddes nästan på dagen två år tidigare. Den 7 juli 2017 röstade Sverige, som ett av få europeiska länder, i FN:s generalförsamling för en konvention om ett förbud mot kärnvapen (TPNW). Utrikesministern Margot Wallström, som deltagit i FN-förhandlingarna, lovade vid hemkomsten att Sverige skulle fortsätta sitt arbete för en kärnvapenfri värld genom att skriva under konventionen. Men ett hemligt brev från USA:s dåvarande försvarsminister, som hotade Sverige med repressalier om Sverige ställde sig bakom konvention, gjorde att Sverige i stället valde att utreda frågan vidare. Ett och ett halvt år senare, den 12 juli 2019, meddelade Wallström att Sverige tills vidare inte skulle ansluta sig till konventionen. Samtidigt menade hon att detta beslut inte betydde att Sverige övergett sitt internationellt erkända arbete för kärnvapenedrustning. Tvärtom. Landet skulle oförtrutet fortsätta att verka för kärnvapnens avskaffande, bland annat genom sitt orubbliga stöd för nedrustnings- och icke-spridningsavtalet (NPT) från 1970, samt genom sina ambitioner att som observatör vid TPNW:s kommande statspartsmöten låta Sveriges röst få höras.

Sverige deltog i TPNW:s första statspartsmöte i juni 2022 trots att Sverige en månad tidigare hade ansökt om medlemskap i kärnvapenalliansen Nato. Men sedan tog det stopp. Den 5 juli 2022 fick Sverige nämligen status som officiellt inbjuden medlem av Nato och i samband med detta överlämnade dåvarande utrikesminister Ann Linde ett brev, en så kallad avsiktsförklaring, till Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg. Där stod det att "Sverige accepterar Natos inställning till försvar och säkerhet, inklusive kärnvapens avgörande roll, och har för avsikt att fullt ut delta i Natos militära struktur och försvarsplaneringsprocesser". Sverige tackade alltså förbehållslöst "ja" till kärnvapen.

Hur har det gått med det "orubbliga" stödet för NPT som Wallström den 12 juli 2019 utlovade? I dag, fem år senare, är Sverige i full färd med att vända detta globala nedrustnings- och icke-spridningsavtal ryggen. Inte på papper och inte i tal, men i konkret handling. Sverige har nämligen öppnat dörren för kärnvapen i Sverige på gavel genom det försvarsavtal med USA som undertecknades i december 2023 och ratificerades den 18 juni i år, det så kallade Defence Cooperation Agreement (DCA). Detta avtal ger det amerikanska försvaret tillstånd att på svensk mark etablera 17 av Sverige helt fristående militäranläggningar – från Luleå i norr till Ronneby i syd.

Enligt avtalet förnekas Sverige insyn i vad som görs och förvaras på dessa anläggningar. Avtalet tillåter inte Sverige att kontrollera vad de amerikanska militärerna transporterar genom landet – varken i luften, på vatten eller på vägarna. Eftersom Sverige inte har ingått något avtal med USA om att kärnvapen inte får föras in eller förvaras i landet finns det ingenting som förhindrar att Sverige inom en närliggande framtid kan bli värdland för kärnvapenmissiler. Men det kommer vi inte att få veta. Det kommer inte heller en eventuellt fientlig kärnvapenmakt att få veta. Vid skarpt läge skulle denna kunna välja att ta det osäkra för det säkra, trycka på en knapp och utplåna landet Sverige och alla dess invånare.

Från att ha varit en internationellt respekterad förkämpe för nedrustning och icke-spridning av kärnvapen kan Sverige - genom eget val - reduceras till att bli en måltavla i ett kommande krig, ett krig som löper stor risk att bli ett kärnvapenkrig.

Mot detta måste vi protestera! Vi fortsätter, trots allt, att kräva att Sverige tar upp kampen för vår framtid. Vi kräver att Sverige skriver under FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen!

Folkkampanjen mot Kärnkraft & Kärnvapen
Thordis Samuelsson, ordförande

Förbundet Kristen Humanism
Bo Forsberg, ordförande

Kristna Fredsrörelsen
Lotta Sjöström Becker, generalsekreterare

Kvinnor för Fred
Susanne Gerstenberg

Mariavall, Jesu Moder Marias kloster
Christa Claesson, abbedissa

Svenska Freds- och Skiljedomsförening
Kerstin Bergeå, ordförande

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Vendela Englund Burnett, ordförande

Svenska Präster och Pastorer mot Kärnvapen
Fredrika Gårdfeldt

Vännernas samfund, kväkarna
Ulrika Mars, tf. ombud

K.G. Hammar, f d Ärkebiskop

Thage G. Petersson, teolog, f d talman i Sveriges
Riksdag, Statsråd i flera regeringar, bl försvarsminister